

С.Б. Буйських

МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС АНТИКОЗНАВЦІВ У М. БОРДО

14—16 листопада 2002 р. у м. Бордо (Франція) відбувся міжнародний конгрес «Cités grecques, sociétés indigènes et empires mondiaux dans la region nord-pontique: origines et développement d'une *koine* politique, économique et culturelle (VII s. a. C. — III s. p. C.)» — «Грецькі міста, місцеві суспільства й світові імперії у північнопонтійському регіоні: походження та розвиток політичного, економічного й культурного *койне* (VII ст. до н. е. — III ст. н. е.).»

До наукового комітету, який координував роботу з організації та проведення конгресу, входили провідні фахівці з різних країн світу: П. Александреску (Румунія), П. Бернар (Франція), Г. Бонгард-Левін (Росія), Г. Бауерсок (США), П. Бріан (Франція), І. Гарлан (Франція), Г. Ньолі (Італія), Р. Етьєн (Франція), С. Крижицький (Україна), К. Ламберг-Карловські (США), П. Левек (Франція), Ж.-П. Морель (Франція), Г. Парцингер (Німеччина) і, на жаль, уже покійний О. Лордкіпанідзе (Грузія). Організаційний комітет конгресу, який працював напролюд чітко та злагоджено, складали: А. Брессон, А. Іванчик (Бордо), Ж.-Л. Феррарі (Париж).

Співустановниками конгресу були Інститут з вивчення старожитностей та середньовіччя «Авзоніус» (Університет Бордо-III і Національний центр наукових досліджень Франції) та Центр імені Густава Глотца (Університет Париж I і Національний центр наукових досліджень Франції). Установами-партнерами акції виступили Міжнародна спілка академій, Національний центр наукових досліджень Франції, Міністерство закордонних справ Франції, Міністерство досліджень Франції, ЮНЕСКО, Регіональна Рада Аквітанії, Університет Бордо-III.

У роботі конгресу взяли участь понад 50 учених-антикознавців із Франції, Данії, Німеччини, Росії, Великобританії, України, Бельгії, Румунії та Сполучених Штатів Америки. На відкритті конгресу, 14 листопада, із привітанням до її учасників звернувся: М. Дютей — Президент Університету Бордо-III, М. Ляшез — директор факультету історії Університету Бордо-III, М. Деска — директор Інституту з вивчення старожитностей та середньовіччя «Авзоніус». Із проблематикою та

регламентом роботи конгресу присутніх ознайомив Г. Бонгард-Левін.

Згодом на восьми сесійних засіданнях конгресу, що відбулися 14—16 листопада, було заслухано та обговорено 27 наукових доповідей. Доповіді були згруповані відповідно до шести головних тем. Ранкове засідання 14 листопада було присвячено темі «Походження північнопонтійського койне». У рамках зазначеної проблеми було зроблено такі доповіді: Г. Кошленко (Москва) «Перші контакти між греками та варварами на Боспорі Кімерійському»; П. Дюпон (Ліон) «Архаїчний Понт Евксинський: мілетське чи північноіонійське озеро?»; Ж.-П. Морель (Екс-ан-Прованс) «Деякі аспекти матеріальної культури в північнопонтійському регіоні: розвиток до койне?»; П. Кунійон (Бордо) «Етногеографія в період Пеевдо-Скілака: від Танаїса до Колхіди».

У другій половині дня 14 листопада відбулося два сесійні засідання конгресу. Перше з них мало назву «Економіка та організація сільськогосподарського простору». Доповіді зробили: А. Брессон (Бордо) «Грецькі міста, місцеві суспільства і зерно в Північному Причорномор'ї»; К. Мюллер (Париж) «Територія міст Боспорської держави: підсумки досліджень»; М. Золотарьов (Севастополь) «Херсонес Таврійський та його периферія на межі класики та еллінізму»; Л. Ханнестад (Орхус) «Свідцтва про грецькі та негрецькі взаємодії на хорі Херсонеса Таврійського (на прикладі монументальної споруди У6 поселення Панське-І)».

Другу вечірню сесію 14 листопада було присвячено проблемі історії культури Північного Причорномор'я. На цю тему було заслухано три доповіді: С. Крижицький (Київ) «Походження та розвиток архітектурного койне в грецьких містах північнопонтійського регіону»; А. Буйських (Київ) «Північнопричорноморська архітектурна школа: проблеми генезису»; Ф. Флесс і М. Трейстер (Лейпциг) «Прикраси в поліхромному стилі. До типології й розвитку однієї форми ювелірних прикрас у Північному Причорномор'ї I ст. до н. е. — початку II ст. н. е.».

Повний сесійний день 15 листопада було віддано проблемам історії релігії Північного Причорномор'я. На ранковому засіданні було заслухано блок із трьох доповідей, пов'язаних не тільки хронологічно й територіально, а й тематично. Це доповіді: С. Буйських (Київ)

«Культ Ахілла та грецька колонізація Нижнього Побужжя»; *Й. Хупе (Трір)* «Аспекти культу Ахілла Понтарха в Ольвії»; *І. Тункіної (Санкт-Петербург)* «Невідомі дані про панелінське святилище Ахілла на Тендрівській косі». На вечірньому засіданні того дня були репрезентовані доповіді: *А. Аврам (Бухарест)* «Нові дані про теменос Істрії»; *Г. Бауерсок (Прінстон)* «Бог Найвищий на північнопонтійських теренах»; *А. Виноградов (Москва)* «Від античного до християнського койне: написи Північного Причорномор'я».

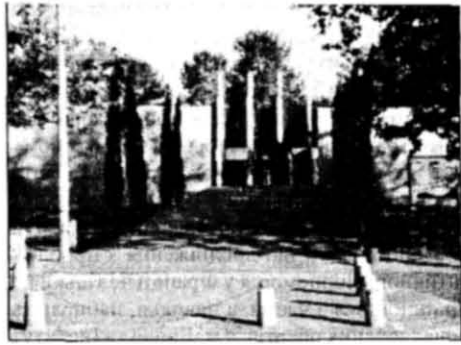
На ранковому засіданні 16 листопада, що проходило під назвою «Греки і варвари: політичні взаємовідносини», пролунали такі доповіді: *В. Столба (Орхус)* «Нумізматика Херсонеса та Керкінітиди як дзеркало греко-варварських контактів у Західній Тавриці»; *А. Іванчик (Бордо)* «Нова ольвійська проксенія і взаємовідносини північнопонтійських міст зі скіфським царством Скілура»; *Д. Браунд (Екзетер)* «Херсонес і таври».

Сім доповідей у рамках теми «Імперські плани та їх вплив на північнопонтійське койне» було заслухано на вечірньому засіданні того дня. Це доповіді: *В. Лунзу (Бухарест)* «Відносини Єгипту з Понтом Евксинським в епоху еллінізму»; *Ф. Де Каллатай (Париж, Брюссель)* «Хронологія бронзових монет Мітрідата та проблеми датування міст Боспору»; *Ж.-Л. Феррарі (Париж)* «Піднесення римської могутності в понтійській зоні»; *С. Санрикін (Москва)* «Боспорське царство на межі нашої ери: варварські й римські впливи в їх розвитку»; *І. Макаров* «Вільні грецькі міста й римська адміністрація: випадок Херсонеса Таврійського»; *В. Крапівіна (Київ)* «Нові дані про колегію агораномів в Ольвії в римську добу»; *В. Зубар (Київ)* «Деякі аспекти романізації населення Херсонеса Таврійського».

На всіх засіданнях протягом трьох днів панував дух вільної доброзичливої, але об'єктивної дискусії. Доповіді були заслухані з великою увагою, викликали зацікавлені запитання й були всебічно обговорені як в залі засідань, так і в кулуарах конгресу, де не вщухали гарячі суперечки щодо тієї чи іншої проблеми. Конгресу були притаманні як високий науковий рівень більшості доповідей, так і широта репрезентованої в них проблематики, що охоплювала різні сторони нагальної проблеми, заявленої в назві конгресу. Важливо зазначити, що багато доповідей ґрунтувалися на новому археологічному матеріалі.

Немає сенсу переповідати тут хоча б короткий зміст кожної доповіді. По-перше, Оргкомітет конгресу подбав про те, щоб до його початку вийшли друком тези цього наукового форуму обсягом 215 сторінок. По-друге, готується до друку повновагома збірка матеріалів конгресу, що буде доступна широкому колу наукової громадськості Старого й Нового світу.

Генеральна дискусія, що відбулася на останньому вечірньому засіданні 16 листопада та заключне слово патріарха французького

«Будинок археології», де відбувався Міжнародний конгрес антикознавців

У залі засідань. Зліва направо: В.В. Крапівіна, С.Д. Крижицький, А.І. Іванчик

Бібліотека Інституту з вивчення давнини й середньовіччя «Авзоніус» Національного центру наукових досліджень (CNRS) та Університету Бордо-III ім. Мішеля Монтея

антикознавства П. Левека (Париж), який у своєму виступі підбив підсумки триденної роботи, поставили крапку в маленькому, але дуже напруженому й цікавому житті Бордоського конгресу. Певний, що він надовго запам'ятається всім, хто брав у ньому участь, як велике свято міжнародної науки про античність, як форум, де ідеї та думки представників різних національних шкіл були спрямовані на вирішення загальної проблеми —

встановлення своєрідних рис утвердження та розвитку грецького койне в одному з регіонів поширення античної культури — Північному Причорномор'ї, як захід, що просто не має права відійти в минуле, а обов'язково має стати традиційним і шанованим у науковому світі, як, наприклад, відомі конгреси в Таранто (Італія) або симпозиуми у Вані (Грузія).

У зв'язку з цим хотілося б відзначити відрадянний факт, що дослідження з проблем античного Чорномор'я у Франції не тільки не припинилися з часом, а навпаки, набирають нових якісних обертів, а м. Бордо та Інститут «Авзоніус» стають новим центром ретельної розробки цієї проблематики. Можна сміливо стверджувати, що м. Бордо перейняв своєрідну естафету в інших наукових центрів, передусім Безансона (П. Левек) та Екса-ан-Прованса (Ж.-П. Морель), які в минулому були лідерами з понтіїської проблематики у Франції. У цьому можна вбачати спадкоємність та великі традиції французької школи класичної археології.

Крім того, представницька конференція у м. Бордо вдало вписується у сучасний контекст широкого міжнародного співробітництва, що поєднує у творчому співпошуку довгий час штучно роз'єднані національні школи антикознавства Заходу і Сходу Європи і відкриває добрі перспективи у цьому напрямку. Як приклад слід назвати Договір між Інститутом «Авзоніус» і науковими центрами України та Росії стосовно проекту нового видання епіграфічних пам'яток Північного Причорномор'я на базі Інституту «Авзоніус» у м. Бордо.

Важливо зазначити також, що Бордоський конгрес проходив під егідою міжнародної спілки академій, яка нещодавно включила до своєї програми новий міжнародний проект «Греко-римські цивілізації та скіфо-сарматський світ». Координаторами цього проекту

призначено І. Бонгард-Левіна (Москва) та А. Іванчика (Бордо).

Насамкінець, хотілося б відзначити чудову та чітку організацію роботи конгресу, що відобразилося як у головному — вибраній для цього темі та підборі учасників, так і в маленьких, але важливих деталях, наприклад: інформаційне забезпечення і, зокрема, дуже зручній та поліграфічно вишуканій програмі. Слід також щиро завдячити Оргкомітету за те, що завдяки йому учасники конгресу мали змогу ознайомитися з виставкою, присвяченою розкопкам Ксантоса, з дуже цікавим археологічним зібранням музею Аквітанії та одним із найвідоміших і найстаріших виноградарсько-виноробних центрів «Шато Леовілл Пуаффер» у районі Сен-Жюльєн поблизу м. Бордо. Не можна обійти увагою й урочистий прийом, влаштований на честь учасників конгресу в мерії м. Бордо, де їх щиро привітали заступник мера пані Мулен-Будар та голова департаменту міжнародних зв'язків мерії пан Лавуар, який чудово розмовляв російською мовою.

Емблемою конгресу Оргкомітетом була обрана відома золота платівка з кургану Куль-Оба, на якій зображено сцену братання скіфів, і це, мабуть, не випадково. Бордоський конгрес став яскравим прикладом широкого спілкування, щедрого обміну науковими досягненнями, своєрідного інтелектуального та й просто людського «братання» вчених різних країн, які плідно працюють над вирішенням важливих проблем історії та археології Північного Причорномор'я. Зображений на бляшці повний вина ритон, крім цього, нагадував, де саме проходило це «братання» — на батьківщині всесвітньовідомих вин Бордо, яким учасники конгресу могли віддати належне після напружених засідань.

Одержано 09.12.2002

Д.Н. Козак, М.А. Филипчук, Т.Р. Милян

МІЖНАРОДНА АРХЕОЛОГІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ «НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В АРХЕОЛОГІЇ»

26—28 вересня 2002 р. на базі Інституту археології Львівського національного університету імені Івана Франка відбулася міжнародна археологічна конференція «Нові технології в археології». Співорганізаторами конференції

© Д.Н. КОЗАК, М.А. ФИЛИПЧУК, Т.Р. МИЛЯН. 2003

виступили Інститут археології Національної академії наук України та Українсько-австрійське бюро кооперації в освіті, науці та культурі. Усього було заявлено понад 30 доповідей, але змогли взяти участь не всі бажаючі. У роботі конференції брали участь близько